

quo° [illegible] [illegible] et impleret tempus [illegible]
[illegible] sanctus paulus (qui [illegible] [illegible]) i cor. 15. [illegible]
Itaque fratres mei dilecti stabiles estote et immobiles.
abundantes in opere domini semper. scientes quod labor vester
non est inanis in domino &c.

+N Bouchamy [illegible]

D. 1177. Pell. 1349 1° de arte bene vivendi beneque moriendi 1497.

– 1149 — 2° Expositio canonis missæ. 1496

– 1158 3° De valore missarum 1497.

– 1090 Hain 5808 4° Dialogus de accedendo ad sacramentum 1497.

– 1135 5° De assertionibus catholicis 1497.

– 1076 Pell. 2651 6° Sermones S. Bonaventuræ 1495.

– 1166 7° Speculum aureum animæ peccatricis (s. d.)

vel esus
Aug. distinguendo esum corporalem ab esu spirituali · secundo ex parte
tractat de sermone quod facit de isto sacramento · aliquibus discipulis
dixit, hic est panis qui de celo d. ut non manducetis ... multa sunt que non co
comedamus: quia carnem veram ego nobis dare non possumus · hanc sententiam non
quia istum panem non manducarent, nec ipsum sanguinem biberent. Nam spiritualis vita
... homines habere possent: carnem Christi comedere non possent. Quia qui non manducat eius
et bibit eius sanguinem, non habet vitam ... qui manducat eius carnem ... et sanguinem ... habet vitam. et carnem
Non est ita de hac esca quam sustentande temporalis vite causa sumimus
Nam qui eam non sumpserit: non vivet, et tamen qui eam sumpserit vivet · fieri
enim potest ut vel senio vel morbo vel aliquo casu · plurimi qui eam sumpserint mo-
riantur. In hoc vero cibo et potu id est corpore et sanguine domini non est ita · Nam et
qui eam non sumit, non habet vitam et qui eam sumit habet vitam et hanc utique
eternam. Non sicut patres manducaverunt patres vestri manna in deserto et mortui sunt
Quid est quod subditur: Manducaverunt manna et mortui sunt?
Quia ita manducaverunt et mortui sunt. Nam quod videbant credebant, quod
non videbant non intelligebant. Ideo patres vestri quia similes estis illis
[illegible] et multo plura etc.

Documenta valde bona de corpore christi

Revela oculos meos et considerabo
mirabilia de lege tua. In ipso
ammiratio mirabilium semper oportet ad
investigationem invitare. Nam antiquitus propter
admirationem ceperunt philozophari
Cum autem omnia mirabilia altissimi consideranda
sint. tamen ut sacerdotes interrogati
sciant respondere de isto quod singulariter
contrectant. Debent illud mirabile sacramentum
investigare. In quo scripture mirabilia. duo
mundus. aliqua similia contra natura. aliqua ideo
in scriptura. licet insufficienter et multa de
scientia. Secundum mirabile est quod virtute verbi
divini transsubstantiatur panis in corpus
et vinum in sanguinem christi. operibus suis acci-
dentibus non mutatis. Vocantur autem acci-
dentia operatus sensibiles. color hostie. figura
circularis. sapor et odor. que sentiuntur in
pane et vino. et dicuntur quod substantia
hiis accidentibus non mutatis transsubstantia-
tur natura panis et vini in corpus et sanguinem
christi mira res. et quamvis intellectum
excedens. tamen ad illud credendum.

humanus inuatur intellectus ex hiis
que sunt visione vox humana. et ex
hiis que leguntur in scriptura. et
videntur in natura. Videmus et quod
verbis hominum. nature serpentum incantantur
et reguntur. Nam verbis incantatoris huius
serpentes incantantur. Ita quod ad mandatum
incantatoris venire coguntur. Verbis
hominum gladium acutissime ebetantur. Ita
ut pedibus nudis. huius super eos incedere
posset ut de facto multi viderunt. et hoc
sine pedum lesione quandoque. Si quo ergo
verbum incantatoris humane. sic naturas
rerum immutat: quanto magis est verbum consecrationis
divine panis convertitur in corpus et
vinum in sanguinem. qui unico verbo fecit
omnia. Nam ipse dixit et facta sunt.
Nam verbo domini celi firmati sunt. Nonne
ergo isto verbo virtutis sue quo fecit omnia
poterit convertere panem in corpus. et vi-
num in sanguinem. Et si tu dicis hoc possibile
secundum naturam non substinet: ymo dico quod
sustinet sunt in scriptura patet.

Legitur in Gen. 19. quod uxor loth ad urbem respiciens
versa est in statuam salis. Ecce natura sufferret
quod corpus mulieris, in quo erant ossa, caro
et sanguis, versum est in statuam salis.
Nonne ergo sufficiebat natura ut virtute
divina converteretur panis in corpus Christi. quia
videtur minor esse distantia inter panem
et corpus, quam inter corpus et lapidem. Hinc
enim rei possibilitas mirabilis apparet contra
Nam multe mirabiles mutationes contingunt
in natura. Veritate teste aug. li. de civitate dei
quod in quadam terra sunt aliqui fontes talis
nature quod quicquid committitur in eis, quod durum
efficitur lapideum. Et refert philosophus de 4.
meth. quod panis quidam mutatus fuit in lapidem
remanente colore et figura panis post
mutationem. Si dicis, ex quo illa accidentia
sunt ibi et non sunt in corpore Christi, cuius sunt
sine subiecto. Et hoc quidem verum est
quod omnis natura hoc facere non posset. Virtus
tamen divina hoc facere potest ut sint accidentia
sine subiecto. Aliud videlicet volumus quinque
ducere in Stevenijs mathema. Homo

aug.

phs

potest cogitare et intelligere accidens esse sine
subiecto. potest etiam intelligere dulcedinem sine
melle. et nigredinem sine corvo. albedinem
sine nive. Sed quicquid homo potest cogitare et intelligere.
deus potest facere et multo plura quam potest
facere quod accidens sit sine subiecto. Et nota
quod perfectio omnium requirebat quod deus in mun-
do instituerat aliquam mutationem quae figeret
omnitatem subiecti sine mutatione accidentis. Nam
deus alias mutaverat accidens sine subiecto sicut patet
in aquis marah. ergo primo ubi erat materia subiecta
aquae mutavit deus amaritudinem in dulcedinem.
Mutaverat etiam quandoque accidens simul et
subiectum. sicut patet in aqua facta vinum ubi substantia
aque mutata fuit in substantiam vini. et co-
lor et odor. et sapor aque quae accidentia sunt
in colorem odorem et saporem vini. Et quod ergo
deus mutaverat accidens quandoque sine subiecto.
quandoque accidens simul cum subiecto deerat perfectioni
omnium ut quandoque mutaret subiectum sine accidente
et hoc fecit in sacramento altaris a deo
factum est istud et est mirabile in oculis nostris
Secundum mirabile est quod in singulis
altaribus per totum mundum sive ubicumque celebratur.

et in singulis hostiis consecratis. et de hostie
consecrate divise singulis particulis. est totus
et perfectus christus. et tamen de omnibus simul
unus perfectus et indivisus est. O mira res.
huius mirabilis rei. similitudo invenitur in anima
Sicut enim beatus augustinus in libro de spiritu et
anima. Anima humana in toto corpore est tota
et in singulis partibus est tota. quia sicut dicit hugo
in capite est tota. In corde tota. In singulis
membris corporis est tota. et tamen de omnibus
tantum una. Similiter verbum quod nunc loquor
postquam tantum unum sit. Singuli audite
aures. singuli percipitis corde. singuli.
habetis totum. et tamen non est divisum nisi
unum. totum est in corde meo. totum est in ore
meo. nec non derelinquens. aures vestras
singulas totum et integrum penetrat. Sic
christus qui est verbum patris. totus et integer
fuit in sinu patris eternus. et in creata sapientia
et patrem non derelinquendo. totus et integer.
venit in uterum virginis. ubi totus. hic
totus. ubique tamen unus. Sic etiam voluit
non derelinquens in singulis altaribus in
singulis hostiis. et in singulis hostie par
ticulis

adest totus et integer. et tamen in omnibus sit.
unus est et indivisus. Vero a duo factum est
istud. Tercium mirabile est quod corpus
christi sub pluribus hostiis vel particionibus
non est maius vel minus. Nec sub particulis
hostie divise non est minus. Et quod corpus
christi non augmentatur. ex eo quod multos
et a pluribus sumitur contra res. Huius
mirabilis rei. simile invenitur in scriptura
et etiam in natura. Legitur enim exo. 16o de
manna quo pavit deus filios israel in deserto
quod qui plus colligerat non habuit amplius
et qui paraverat minus non habuit minus
et in isto prefigurabatur. quod in isto sacramento
conteritur. Videmus etiam in natura. quod anima
humana. in ante corpore non est maior
neque minor minore. Ideo non augmentatur
augmentato. nec diminuitur diminuto corpore
anima est secundum suam essenciam conservata non
est maior in maioribus vel pluribus partibus
corporis. vel minor in minoribus vel paucioribus
et tamen cotidie cibus convertitur in naturam
aliquorum comedencium. qui tamen ex eo non.

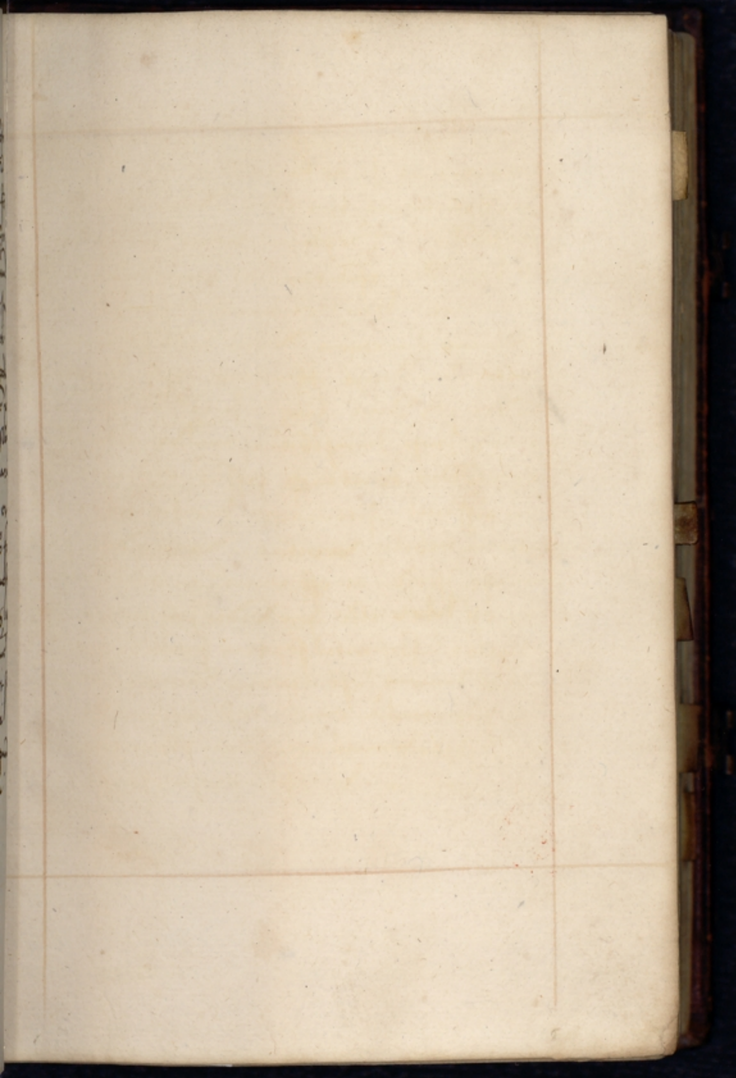
augmentatur. Aliud patet de marillete et
in sentibus sicut quotidie transsubstantiatur hostia
in corpus christi nec tamen augmentatur. Item
mirabile est quod cum comeditur: nam come-
dentibus pascit. et non diminuitur non corrumpi-
tur. Mira res. huius rei mirabilis simile
invenitur de natura. Nam herbarum viror
reficit et pascit visum. et tamen ex hoc
non comeditur nec diminuitur nec corrumpitur.
Illi enim panes quibus legitur dominus saciasse v.
milia hominum. licet divisi fuerint non tamen
videntur multum consumpti vel diminuti. quia
de quinque panibus sunt collecti xii. cophini
fragmentorum. Sic quando comeditur corpus christi.
Sed non diminuitur nec corrumpitur. Item Johannes
Damascenus libro quarto. Corpus et sanguis christi
in consistenciam anime nostre et corporis transsiens
non consumptum. non corruptum. non ad secessum
transsiens. absit hoc. sed ad nostram substanciam
et ad conservacionem omnis lesionis medicina
est et ablucio. omnis sordis purgacio et sed(?)
est quod cibus iste non mutatur in nobis sed mu-
tat nos in se. Propter quod dicit Augustinus
In libro confessionum. Item quia audiunt verbum dei

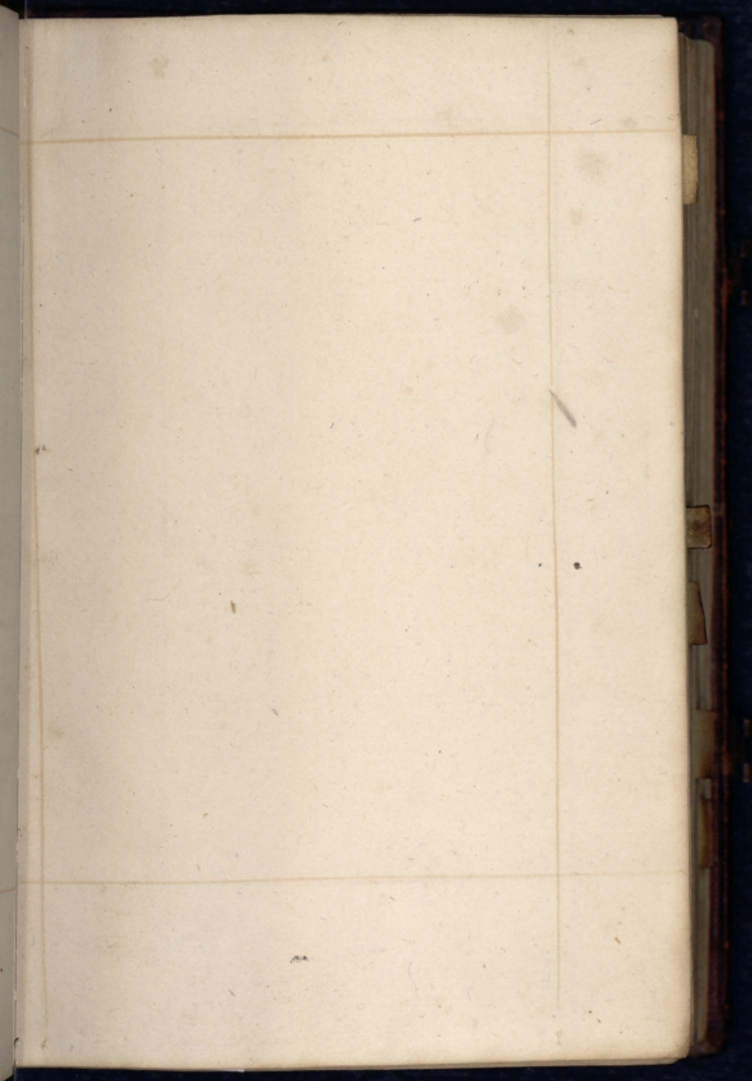
de corpore Cibus sumus grandium cresce et me manducabis nec tu me in te mutabis sicut cibum carnis tue, sed tu mutaberis in me. et hoc est mirabile in moribus nostris Quantum mirabile est quod corpus christi cum tota illa magnitudine quam habet in celo. quam habuit pendens in cruce. non diminutum. non coartatum continetur. sub ista parva specie hostie. miraculis. huic rei inveniuntur similitudines in scriptura. similiter et in natura. legitur enim Regum 4o. quod helizeus resuscitavit quendam puerum. expandit se et incubuit super puerum. et posuit os suum super os pueri manus super manus, similiter dicitur de toto corpore intelligi potest. verus autem quod facies viri. cum sit maior esset quam facies pueri. unde et a distancia videtur esse ab ore viri usque ad oculos viri. quam ab ore pueri usque ad oculos pueri. Quomodo ergo secundum hoc propheta poterat faciem suam ita coaptare ad faciem pueri manus super manus. Os suum super os pueri. certe divina virtute. videtur hec facta esse quasi aliqualiter ostendere quod in hoc sacramento ostendit sibi corpus christi non diminutum. nec coartatum. sed coaptatum. non conveniencium. sed servandum.

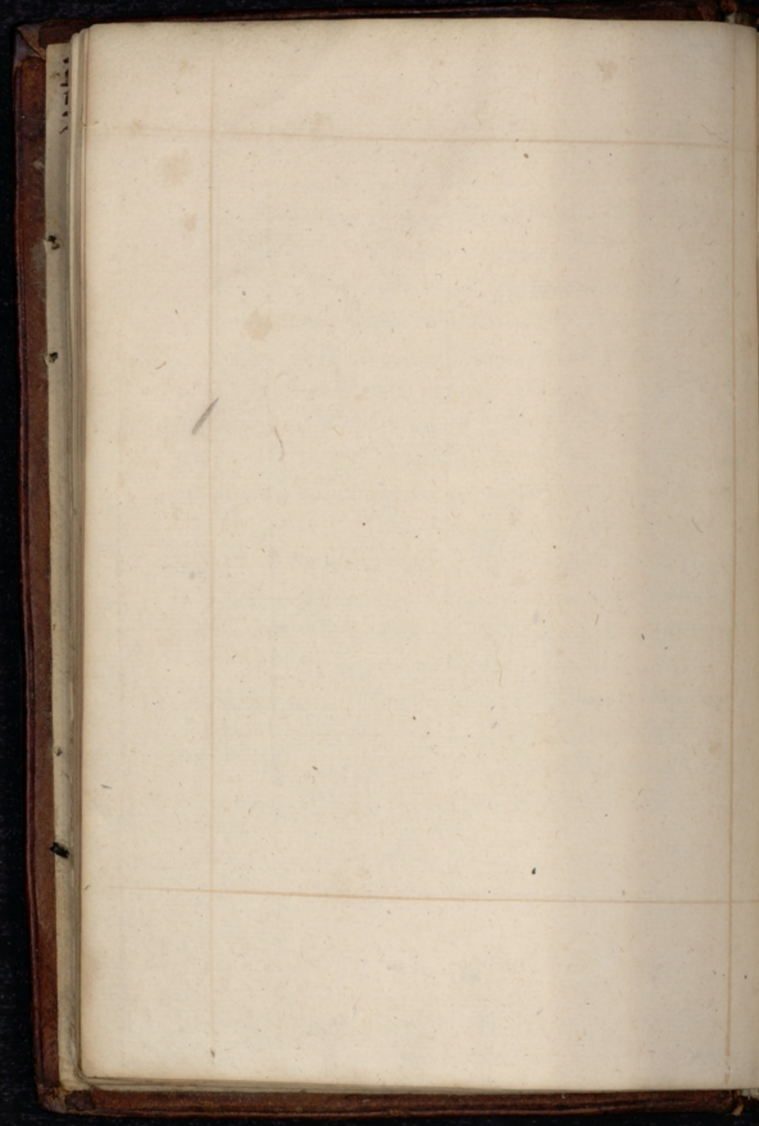
est contentum sub parva specie Videmus
etiam in natura quod pupilla oculi que est in-
minor et est quasi minime respectu corporis quod sub
specie magne rei quod scilicet inter pupillam tocius
corporis nec ultra eam extenditur. Sic igitur
est corpus Christi sub sacramento altaris. clau-
sum et inclusum est. et tamen ibi non lucet
sic enim ibi magnum est et tamen locum non
occupat ultra speciem hostie. quia nec ibi
relationem ad locum habet nisi per speciem
hostie. A domino factum est istud etc. Sex-
tum mirabile est quod in tota substancia sua
non commixta intrat corpus hominis. sine
omnibus lacerationibus. mira res. Huius eciam
simile invenitur. et in scriptura et in natura.
Clamat in scriptura quod nullus christianus
ignorat. quod christus ita ingressus et egressus
est in utero virginis sine virginis corruptione
et ad discipulos ingressus est hostiis clausis
Videmus etiam in natura quod radius solis
penetrat vitrum. sine vitri corruptione vel
laceratione Sic enim in camino trium puerorum
fuit vehementissimus ignis in tota virtute sua com-
bustiva. et tamen pueros non combussit.

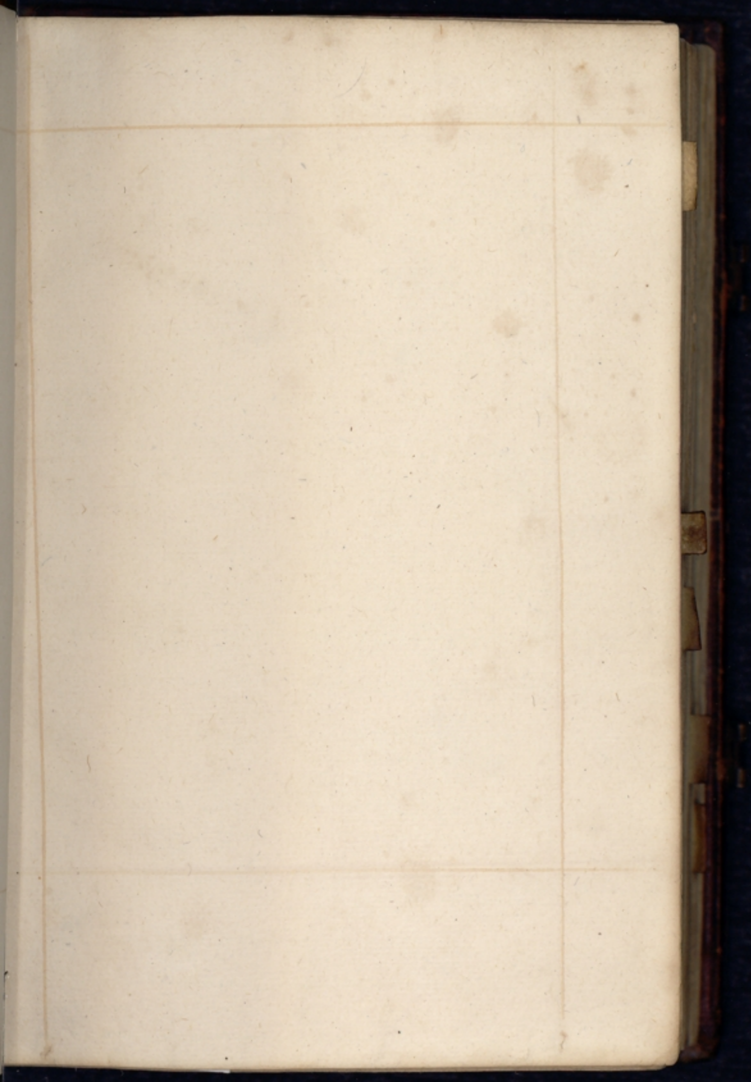
sit corpus verissime in tota sua magnitu-
dine intrat per os hominis. et tamen ipsum
non dilacerat nec ledit. vere a domino factum
est istud etc. Septimum miraculum est quod hec
ab immundis sumitur. et tamen non immundatur.
Mira res. huic rei miraculis similes in-
venimus de natura. Veri radii solares
multis immundiciis contingunt nec tamen polluuntur.
Ut ergo dicit Augustinus in libro de agone christi-
ano. Si enim invisibilia munda a visibi-
libus immundis contingi possunt et inquinari
non possunt. quanto magis invisibilis et
incommutabilis veritas. Vere a domino fac-
tum est istud. et est mirabile in oculis nostris
hic est liber ille quem vidit Johannes apo-
calipsis quinto signatus septem sigillis. quem
nullus invenit qui est aperire dignus. et sol-
vere signacula eius. nisi agnus dei
hec enim septem mirabilia non plene capiuntur
nisi revelacione domini nostri Jhesu christi

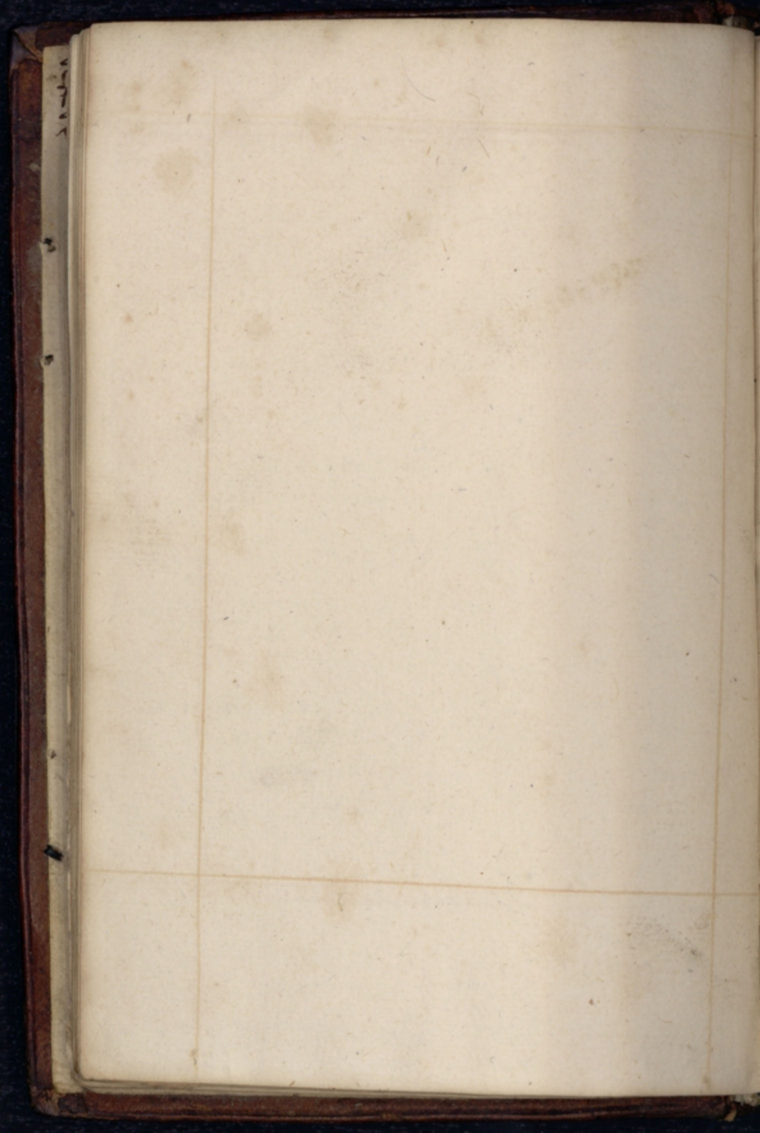

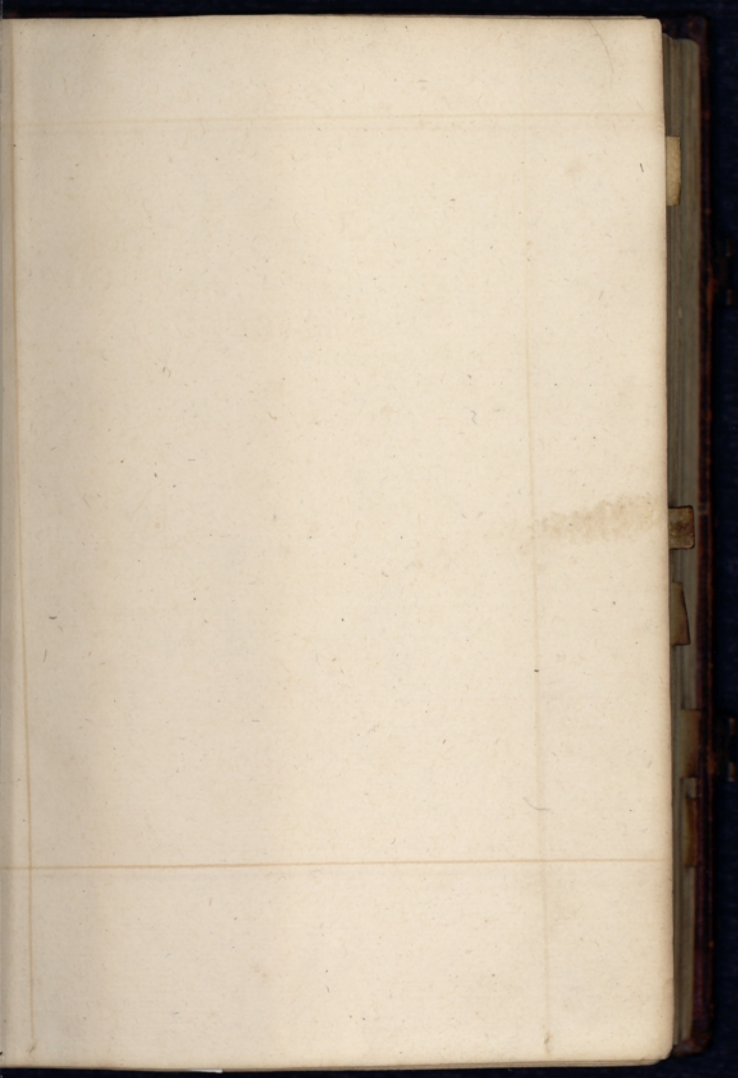

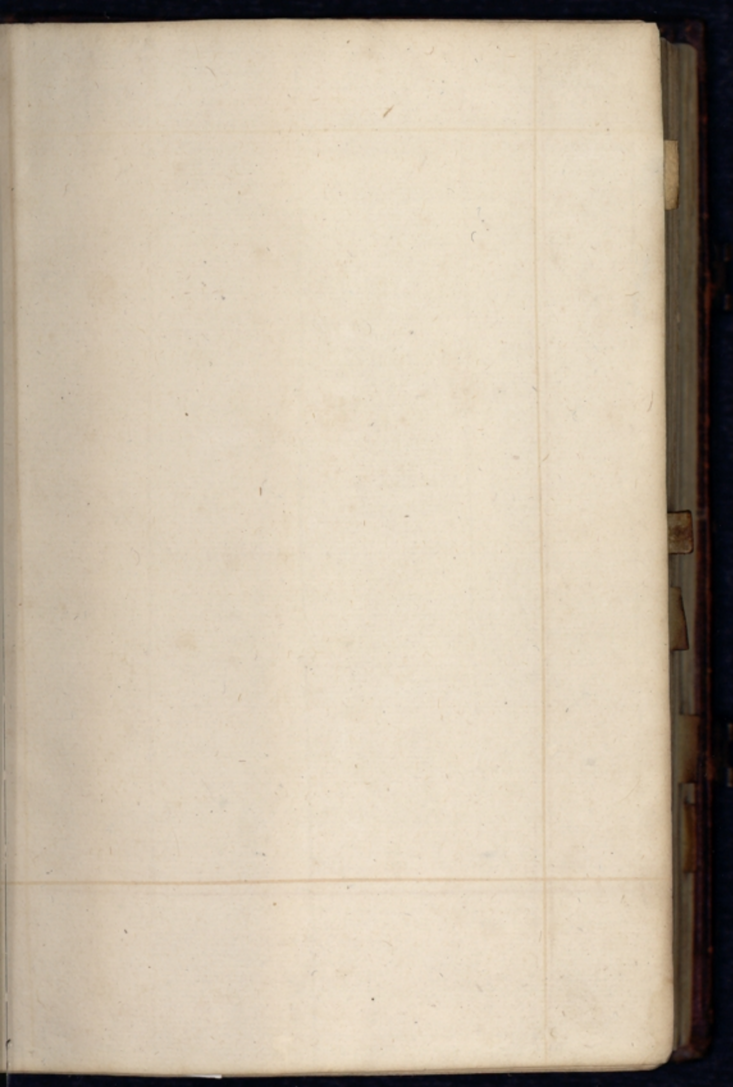

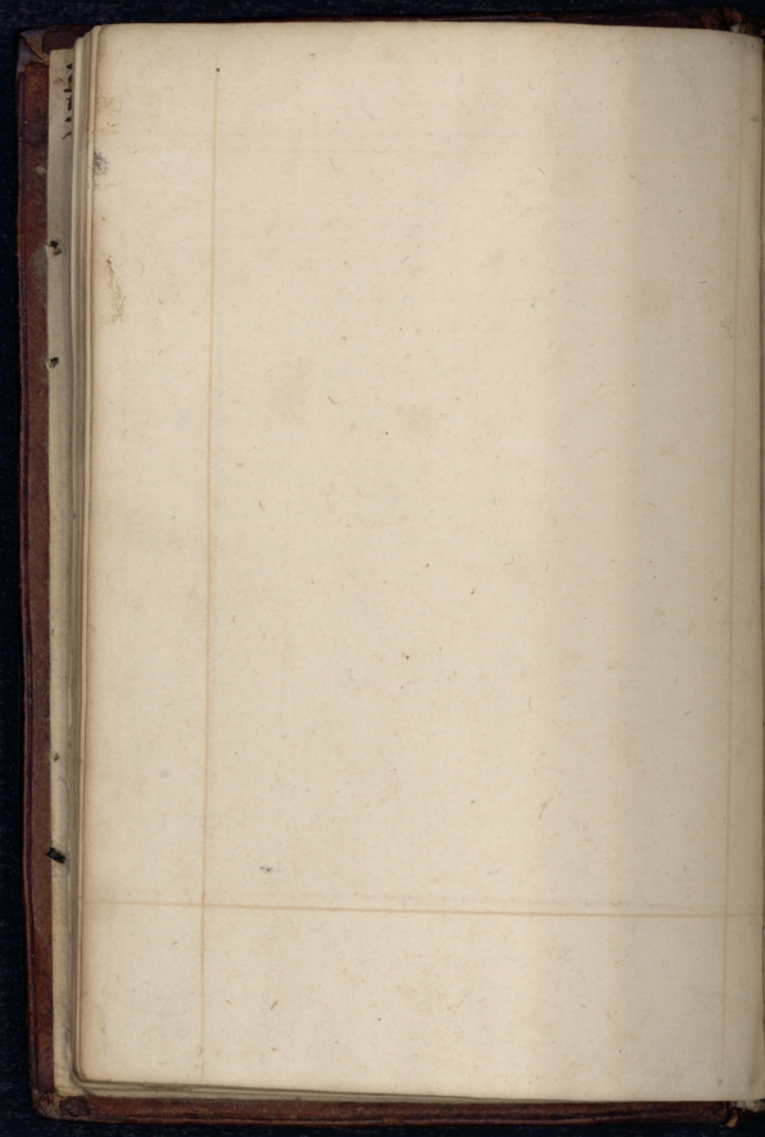

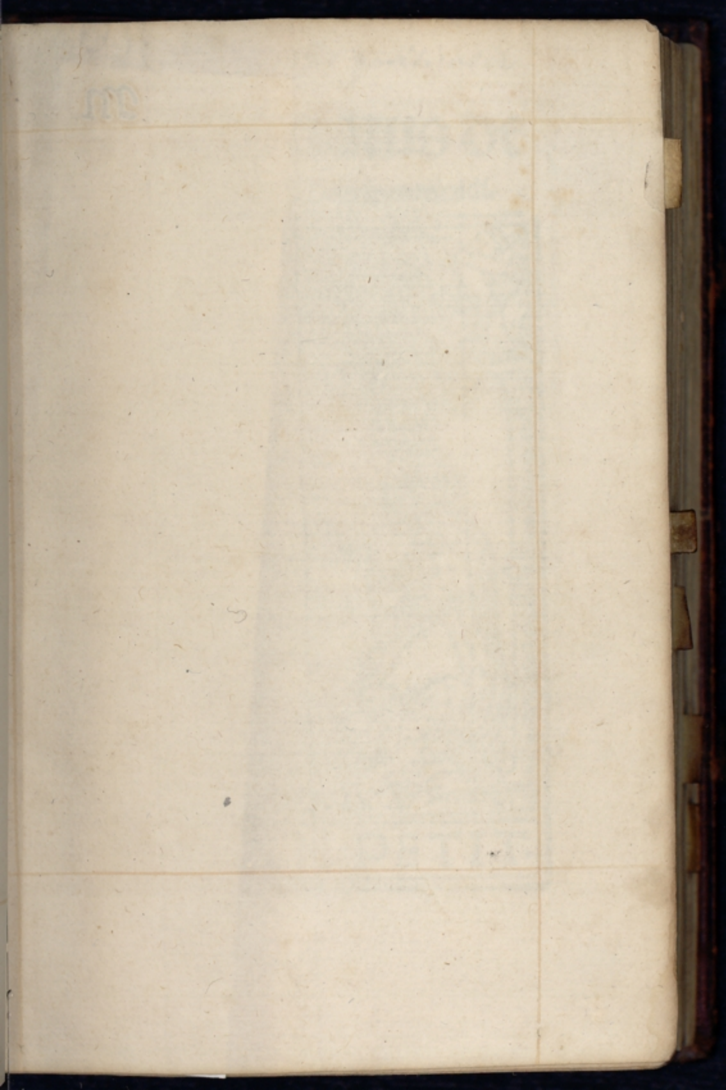

m

Supra dorsū meū fabricauerut. ps. 128

Ego i flagella paratus sum. ps. 37.

Ihm̄ flagellatū tradidit eis marc. 15

In tenebris abulant ps. lxxxi.
Antequam abraha fiet ego su Jo. viii.
Lux i tenebris lucet Johannes. i.

❡ Expositio canonis misse a domino
Odone Cameracensi episcopo edita.

QUia dignū et iustū est nos agere tibi grās. (Te igit̄ clemētissime pater p̄ iesum xp̄m filiū tuū dn̄m nostrū supplices rogamus) Etiā sacrificiū laudis acceptari. vt laudes vocum substātiale seq̄tur sacrificiū (Rogam⁹ ꝛ petimus) Rogatio ostēdit huīlitatē. petitio cōfidentiā. quia qui aliquid īplorat. huīlitatē debet ostēdere. et de īpetratiōe cōfidere. Itaqꝫ supplices rogamus. cō=fidētes petim⁹. Un̄ scriptū est. Petat a dn̄o nichil hesitās. qui enim hesitat. sil'is est fluctui maris. Et iteꝝ. Quicq̄d credētes pecieritis. accipietis (Uti accepta hēas) Accepta idest grata. ꝛ placita hēas accepta habeas culpis nr̄is data venia nō offēsus īmo nr̄a deuotiōe placatus (Et benedicas) Bene dicas mlt'iplicādo grām. benedicas augēdo digni=tatē. īmo cōuertēdo in excellētissimā īmortalitatis et incorruptōis creaturā (Hec dona) Hec dona q̄ tibi donam⁹ vt tibi maneāt p̄ tuā bn̄dictionē firma ta. Hec dona q̄ tibi donam⁹. vt apud te cōsistant. p̄ tuā bn̄dictionē īcorrupta. Hec dona que tibi dona mus. vt deus tibi fiant assūpta. siquidē verbū caro factū est (Hec munera) Hec mūera. Solem⁹ illos mūerare a q̄b⁹ aliq̄d molimur obtinē. Hec mūera q̄bus ī pane terreno mūeram⁹. vt obtineam⁹ inde

celestē. Hec munera. q̇bus ī corporali cibo te mūeram⁹. vt īde alimētū celeste ꝯsequamur. Hec munera. q̇bus te mūeramus in substācia panis ⁊ vini. vt ꝑcipiam⁹ inde corp⁹ ⁊ sanguinē xp̄i. (Hec sācta sacrificia illibata) Sctā. q̄ꝛ deo oblata. Illibata. q̄ꝛ adhuc ītegra ⁊ ītacta. Neqꝫ em̄ ꝯtigi debēt donec sūpserīt vim spūalē. ⁊ cōuersa fuerint in xp̄i corp⁹ et sanguinem. Nam prius sumpta. corpus tantum pascerent. aīe nichil cōferrēt. Vn̄ quidā supioꝛib⁹ adiūgunt qđ sequitur sic distinguēdo. Illibata ī primis. i. intacta primū quousqꝫ diuina benedictione mutata. ad salutē sumāt aīe ⁊ corporis. Ex hoc v̄bo āmonemur vt apposit⁹ panis īteger sit. ⁊ nulla fractionis lesura violat⁹. (Imp̄mis q̄ tibi offerim⁹ ꝓ ecclesia tua sctā catholica) Imprimis qđ supioribus iungit̄ scđm p̄dictū sensū. Iūgitur etiā inferioribus significādo ꝙ offeram⁹ hostiā. Primū ꝓ tota ecclesia catholica. deīde pro aliis q̄ sequūtur (Quā pacificare) ab hostib⁹ visibilib⁹ ⁊ īuisibilib⁹ vt nec hoīꝫ ꝑsecutōibus cōculcetur. nec īstictu demonū crimīb⁹ polluat̄ (Custodire) īipsa pace (Adiuuare) Ne scismatib⁹ vllis ⁊ heresib⁹ diuidat̄. sꝫ ī vnitate sacramētoꝝ ⁊ catholice fidei in oīb⁹ tota adiuuet̄ eccl̄ia (Et regē digner̄ toto orbe terraꝝ) Vt in suis ꝯsiliis. disputatōibus. iudiciis. decretis institutis. actiōib⁹. nullo decipiat̄ errore. sꝫ in oīb⁹ tuo ducat̄ moderamine (Vna cū famulo tuo papa

nr̃o. ⁊ antiſtite nr̃o. et rege nr̃o. et oĩbꝰ orthodoxis atq̃ catholice ⁊ aplĩce fidei cultoribꝰ) De toto deſcẽdit ad partes. vt cũ ĩprimis ꝑ tota eccleſia fiat oro̅. poſtea de ſinglĩs ſollicitꝰ ſimꝰ. ſicut ſupius oñdimꝰ. cũ de eo qd̃ dictũ ẽ ĩprimis loq̃remur. qd̃ ſcʒ ſupioribꝰ diuerſo ſẽſu iũgebať ⁊ ĩferioribus. Alio nãq̃ tota eccleſia eget regimine. alio ſinglẽ eccleſie. et alio ſinglĩ hoĩes. Alia cura rebus exhibẽda publicꝭ alia priuatis. In tribus pſonis ꝑ q̃bꝰ orãdum ꝓpoſuit. hoc obſeruãdũ videtur. vt pro papa et rege orẽt epiſcopi. ꝑ papa v̇o et antiſtite ⁊ rege reliqui preſbyteri (Orthodoxis). i. vita et doctrina recte glorioſis. quoꝝ fama recte dilatatur ĩ populo. merito vite ⁊ doctrine nõ tãtum fidẽ habentibꝰ (fidei cultoribus) Aliud eſt eñ fidẽ habere aliud fidem colere. Fidem colit qui ſtudet et intẽdit ſecundum fidem viuere. cum multi fidem habeant qui hoc non faciunt.

PRima periodus hucuſq̃ protenſa pro tota eccleſia. ⁊ omnibus fidei cultoribus orat. Secunda que hic incipit pro preſentibus ſe accingit. qui ſancti ſacrificij aſtipulatores aſſiſtunt et cooperatores.

(Memẽto dñe famulorum famularumq̃ tuarum et oĩm circunſtantium) ideſt memẽto eoꝝ quidem quos ſupra poſui. i. oĩʒ catholice fidei cultoꝝ. tam maſculoꝝ q̃ feminarum. ⁊ oĩm circunſtantium. ſcʒ

qui corporaliter assũt sctõꝝ coopatores mysterioꝝ rũ. Neqꝫ eñ tanta sufficio sacramenta cõfitere nisi collecte multitudinis adiutus orõe quã prius eciaꝫ hortatus sum ad orões dicẽdo. Orate fratres. Et sicut prima periodus a toto descendit ad ptes. ita secunda que ab vniuersali procedit a pticulari oẽs famuli famuleqꝫ vniuersaliter precedũt. oẽs vero circunstantes particulariter. et ne pñtib9 intersint aliquid fidei puaricatores et viciose vite. subiũgit (Quoꝝ fides tibi cognita ẽ. et nota deuotio) idest qui pbate fidei sũt. et religiõis vel deuotõis apud te. Cognoscere etem̃ dei approbare est. Alit. Memẽto dñe famuloꝝ famulaꝝ qꝫ tuaꝝ. Et quia con sequens in quibusdã codicib9 inuenitur. N. littera aliquorum fieri memoriã nominatim significatur. Vñ quidã vsum tenẽt hoc ĩ loco memorandi quos cariores habẽt consequenter subiungentes et oĩm circunstantium vt facta memoria caroꝝ absentiũ. fiat et astantium. et oĩm circunstantium. Cum primitus sine collecta misse nõ fierẽt. Postea mos in oleuit ecclesie solitarias. ꝛ maxĩe in cenobiis fieri missas. Et cum non habeant collectam vllam qua pluraliter salutent. nec plures possũt mutuare salutatiões cõuertunt se ad ecclesiã dicẽtes se ĩ ecclesia ecclĩam salutare. ꝛ ĩ corpore ecclĩe totũ corpus alloqui. ꝛ virtute tocius coionis in ecclesia confici sctã mysteria p grãm dei. nec alicubi quemquam fi

delium qui viuificoꝝ nõ fiat ꝑticeps ⁊ cooꝑator sa cramẽtoꝝ. dũ in ecclīe corpore adhẽt capiti velut vtile mẽbrũ. Scdm quẽ sensum in hoc loco circun= stantes. accipiũtur oẽs vbiqꝫ fideles qui in vnitate tocius corporis. ⁊ sibi adherẽt īuicẽ ⁊ sũmo capiti vt q̇cq̇d boni fiat ī toto corpore ab illo nullomõ sit alienus q̇sq̇s ab ipso corpore non est diuisus. Sed oẽ bonũ cuiuslibet mẽbri salubrẽ succum ministret oībus totũ corpus vegetente spũ dei. et hoc modo repetitur oro que prius facta est pro oībus catho= lice fidei cultoribus. solitariis dicẽtib⁹ frequenter iterandas orões. vt vel saltẽ īportunitate vincatur deus (Quoꝝ tibi fides cognita est ⁊ nota deuotio) i. ideo dñe memẽto circunstantiũ oīm. scꝫ fidelium quoꝝ vel fides tibi cognita ẽ. ⁊ nota deuotio. sic so litarij hũc locũ intelligũt (Pro q̇b⁹ tibi offerimus vel qui tibi offerũt) Nõ solũ sacerdotes ⁊ clerus q̇ scdꝫ diuersos gradus diuinis occupãt officiis. offe runt sed etiam audientes qui votis ⁊ orõnibus assi= stunt cooperatores. et osculo pacis coīcant: tanq̄ cõfirmãtes quod actũ ẽ (Hoc sacrificium laudis) Uere laudis ẽ diuine h̄ sacrificiũ sicut ī hoc officio testati sumus. Dignũ et iustum. ⁊ equum esse. et sa lutare deo patri gr̄as agere ⁊ cum laudibus angeli cis precati sumus voces admitti. pro se suisqꝫ oīb⁹ Pro nobis offerim⁹ qñ h̄ sacrificio poscim⁹ deum habere. et tutorẽ cõtra pericula corporis et aīe. et

propiciū ad obtinendos successus bonos in vtraqꝫ ꝑte pro nr̄is oībus qn̄ oramus pro amicis nostris ꝛ rebus. Supplicamus eīm ꝓ pace amicoꝝ quando sunt in bello. pro trāquillo reditu qn̄ sunt initinere pro sanitate si in infirmitate decumbunt. pro ꝯuer sione si ꝑuerse viuūt ꝛ ecōtra alias incōmoditates vt adiuuāte deo euadant. ꝓ rebꝰ nostris frequēter in libris missalibus inuenimus orōes. Oramus tē= pore sacrificij cōtra incēdia pro locis nr̄is. ꝛ cōtra nimiā aeris siccitatē. vel tēpestatē. ꝓ fructibus no stris. contra pestem. ꝓ aīalibus nostris. cōtra alia dāna. ꝓ rebus aliis. Habemꝰ secundū apostolū in xp̄o consolationē presentis vite et future (Pro re dēptione aīarū suarū) Hoc eīm solum sacrificium quo redimi possumus. cuius bonū sufficit cōtra no strū malū. ꝛ quod magis ē bonū q̄ꝫ peccatū nostrū sit malū. ꝛ idō maiori ꝑcio redimit nos a malo nr̄o. (Pro spe salutis ꝛ īcolumitatis sue) Hoc sacrosā= ctū sacrificiū nō solū liberat nos a malis. sꝫ etiā ac cumulat nos bonis. nō solū eripit nos a penis. sed eciā gaudia auget salutis ꝛ īcolumitatis. salutꝭ iq̄ꝫ eterne aīaꝝ. Incolumitatis. i. īcorruptōis ꝑpetue corpoꝝ ꝛ hec est pro qua offerimus tam preciosum munus (Tibiqꝫ reddunt vota sua) Offerēdo sacri ficium laudis reddunt tibi vota sua. Aliter forsitā votas ua non redderēt. nisi tale sacrificiū offerrēt. adiuuātur sacrificij virtute. vt vota queāt reddere

Difficile est ꝯprimere vicia. v̇tutes ī habitū trahe=
re s; vt vota reddere queāt sācti deo necesse habēt
roborari sacrificio potēti (Eterno deo viuo et v̇o)
Ad differentiā falsoꝝ deoꝝ ⁊ insensibiliū quibus
gētes frustra soluebāt vota (Cōmunicātes) Tibi
offerūt sacrificiū laudis. tibiq; reddunt vota coīcā
tes. extra coīonē nāq; non est locus offerēdi deo v̇i
sacrificij. vel vota soluēdi (Et memoriā veneran=
tes) Alit̄ eīm gratū deo non offerim⁹ sacrificiū. alit̄
deo vtiliter vota nō soluim⁹. nisi memoriā sctōꝝ ve
neremur. Qui eī sctōs. i. mēbra xp̄i ñ honorat. nec
xp̄m qui caput est honorare potest. ⁊ qui non hono
rat filium nō honorat patrē qui misit illum. Hono=
remus ergo caput in mēbris. deum in sanctis suis
vt eoꝝ meritis p̄cibusq; in omnibus protectionis
diuine muniamur auxilio (Jmprimis gloriose sēp
virginis marie genitricis dei ⁊ dn̄i nr̄i iesu xp̄i. sed
et btōꝝ apostoloꝝ ac martyrū tuoꝝ Petri. pauli.
andree. iacobi. iohānis. thōe. iacobi. philippi. bar
tholomei. mathei. symonis et thadei. lini. cleti. cle
mētis. sixti. cornelij. cypriani. laurencij. grisogonj
iohannis ⁊ pauli. cosme ⁊ damiani. ⁊ oīm sctōrum
tuoꝝ quoꝝ meritis p̄cibusq; ꝯcedas vt in oībus ꝓ
tectionis tue muniamur auxilio p xp̄m) Jn venera
tione sanctoꝝ hec ratio custodiēda est. vt primū et
sup oēs btā dei genitrix honoretur. Secūdo apo=
stoli. Tertio martyres. inde alij scti oēs (Hāc igi=

tur oblationē) Quia hͦ sacrificiū tibi offerim⁹ ī cor pore ecclesie coīcando ꝛ memoriā sanctoꝝ venerā do. igit̄ hanc oblationē precamur vt placatus accipias vt scꝫ si pctīs nr̄is ꝑpedimur. coīone saltē sctē eccl̄ie et sctōꝝ tuoꝝ veneratiōe placeris ad accipiendū qꝺ tibi offerimus sacrificiū (Seruitutis nr̄e) Idest cleri q̄ tibi secūdum acceptos gradus in hac oblatōe sacrificij seruim⁹ (Sꝫ ꝛ cūcte familie tue) i. toci⁹ assistētis collecte. Solitarij suple ītelligunt seruitutis nr̄e. i. mei cum discipulo meo sꝫ ꝛ cuncte familie tue. i. tocius eccl̄ie (Quesumus dn̄e vt placatus accipias. diesqꝫ nr̄os in tua pace disponas. atqꝫ ab eterna dānatōe nos eripi. ꝛ ī electoꝝ tuoꝝ iubeas grege nūerari. per xp̄m) Diesqꝫ nr̄os ī tua pace disponas. Signanter posuit tua. Est em̄ pax mūdi. ē pax dei. Pax mūdi īutilis est. pax dei salubris. pacē cōstituit mūd⁹. vt libere liceat vti voluptatib⁹. pacē dat sctīs deus. vt mādatis intenti diuinis secure studeant v̄tutib⁹. In supiorib⁹ periodis prima scꝫ ꝛ scōa. orauimus maxime pro eccl̄ia. pro dei cultoribus. pro astante collecta. Hec tertia periodus quā īgredimur maxīe occupat̄ circa sacrificiū vt fiat ꝑfectū. ꝛ ī aliā mutet̄ substāciā īmortalē et īcorruptā (Quā oblatōeꝫ tu de⁹ ī oīb⁹ bn̄dictā. ascriptā. ratā. rōabilē. acceptabilēqꝫ facē digner̄) In oīb⁹ bn̄dictā. Benedictā gloria. vt gloriosa fiat Bn̄dictā īmortalitate. vt īmortalis fiat. Bn̄dictam

incorruptōe. vt īcorrupta fiat. Bñdictā diuinitate. vt de⁹ fiat. Trāsit ad partes a toto. vt vniuersalis bñdictiōis ptes īprecet hostie cui vniuersam bñdictionē sūat īpcatus. et cū pri⁹ posuerit ī oībus benedictā. pticulariter subiūgit ascriptā. et ratā. et rōnabilē. et acceptabilē que sūt ptes oīmode bñdictiōis (Ascriptā) Scim⁹ qz in trinitate q̄ deus ē. fili⁹ sit splēdor paterne glorie et figura substācie ei⁹. Qui igit figura et ymago ē pris. patrē ymaginat et affigurat. q̄si sculptura q̄dā. vel scriptura ī qua pater splēdet. i. plāe apparet vt recte fili⁹ dicat splēdor ei⁹. Est ergo pr īsculpt⁹ atqz īscript⁹ filio. cui⁹ fili⁹ figura ē et ymago. vt fili⁹ sit ei⁹ scriptū quē sibi hz ī scriptū. aliter fili⁹ dr scriptū q̄ hz ī se foras oīū rerum Sic ei oīa creata sūt. vt diuini v̄bi fore digesserunt nec aliter ī essencia pdierūt q̄ ī v̄bo sūmo forme dictauerūt. Nō sūt ibi aliud forme. aliud ipm v̄bū vbi nichil ē aliud et aliud. sz oīa sūt idipsū. vt q̄uis forarū diuersitas ītelligibiliter ibi subluceat. nō sūt tñ oīa nisi vnū. et ipz v̄bū q̄uis vbi ē vera et pfecta vnitas. ibi tñ sm creatas res q̄dā apparet diuersitas. sicut ē. Semel locut⁹ ē de⁹ in psalmo ppheta duo ītellexit ī vno v̄bo. Vñ scriptū ē. Qō factū ē ī ipso vita erat. factū ē de nichilo. erat tñ in v̄bo factū est causabiliter. erat tñ eternaliter. erat in sūma arce factū ē ī re. viuebat ī rōe artificis foraliter. factū ē in realitate subsistēdi sustācialiter De nichilo pdūt

vt sustācialiter esset qd factū est. In v̄bo viuebat vt formalit̄ esset ań𝑞̄ sbaliter esset. Factū ē multiplex verbū ⁊ simplex. In verbo simplici erat quod multipliciter factū ē. Mirabilit̄ videt̄ ī vno pluralitas in simplici mltiplicitas videt̄ ⁊ nō cōphēdit̄. pōt videri. neq̄t explicari. quō vnū v̄bū īscriptū sit oībus formis oīm rez. sicut alibi scriptū ē. Calamus scribe velociter scribētis. Pater ē scriba q̄ v̄bo suo velociter īscribit oīa. Velociter scribit. q᷑ alteꝝ pro altero nō morat̄. velociter scribit. q᷑ sine mora scribit oīa. Est ergo filius dei v̄bū scriptū. sꝫ ⁊ corpus assūptū. recte dr̄ scriptū. Sicut eni vox trāsitoria scribit̄ vt q̄ p se fugit scripto remaneat. sic corruptibile a deo scribit̄ cū ī īcorruptū trāsit. vt qd corruptibile trāsitoriū erat. scripto īcorruptōis pmaneat Sic ergo corpus xp̄i quoddā scriptū ē qd de carne passibili īpassibile factū ē ī resurrectiōe. et de pane terreno quotidie fit celestis sup altare. Si ergo in xp̄o ⁊ v̄bo dr̄ scriptū. ⁊ corpus etiā nichilomin⁹ dr̄ scriptū. Quid ē ascriptū nisi scripto appositū. scriptū ē ergo corp⁹ xp̄i n̄ solū scriptū. sꝫ eciā ascriptū i. scripto appositū. ascriptū. i. v̄bo corp⁹ adiunctuꝫ Cū igr̄ oram⁹ hostiā fieri ascriptā. q̄d aliud optam⁹ nisi vt q̄ adhuc ē panis corruptibilis. fiat substātia īcorrupta. i. de voce fiat scriptū scripto. i. v̄bo adiūctū. Fac ergo dn̄e nr̄aꝫ oblationē ascriptā. i. scriptā scripto adiunctā. vt p̄ciosi corp⁹ xp̄i fiat v̄bo dei ad

iūcto. ⁊ vnitate ꝑsone cōiūcta (Ratā) Ratū dici⁹ qͦ certū ⁊ fixū hēm⁹. Fiat ǵ rata.i.nō remaneat in stabilis ⁊ mutabūda corruptōe sꝫ ꝑmanēs ⁊ fixa fi at in īcorruptiōe. ⁊ ideo circa (Rōnabilē) Sāguis tauroꝝ ⁊ vituloꝝ ñ sufficit redimē nos a pctīs Mi nor ē eī ad hoīez. ꝓ hoīe ǵ rōali rōabilis hostia suf= ficit sola. fiat ergo hostia nr̄a rōabilis. Siqdē hō as sūpt⁹ a v̄bo ex aīa rōali ⁊ hūana carne subsistit. Fi at hostia nostra rōabilis. ne offerat̄ irrōabilit̄. Qui offert cor habēs īpenitēs. irrōnabiliter offert. Si= cut cayn recte q̇ͦ offerēs recte nō diuisit. qͦ emen dari nō studuit. Vñ scriptū ē. Ad cayn ⁊ ad mūera eius nō respexit. Nā quē de⁹ nō nouit. nec oblatio nem eius recipit. pessimi nāqꝫ hostia irrōabilis est. Sicut scriptū est. Qui nō audit legē. orō eius erit execrabilis. Fiat ergo rōabilis hostia vt rationa= biliter.i. cū timore et penitētia offeramus. vel fiat rationabilis.i. pro rationabili et recta vel honesta cā. Si q̇s eī offerat eā vt hostē occidere vel rapinā ꝑpetrare queat. rōabilis nō dicitur offerēdi causa Ideo nec acceptabilis est hostia talis. Hostia ergo nr̄a ⁊ merito offerētium ⁊ offerēdi cā fiat rōabilis. vt consequēter etiā acceptabilis (Acceptabilēqꝫ) Nō potest nō eē acceptabilis q̄ supiores tres spēs recipit oīmode bn̄dictiōis. Nō pōt deū odisse deus sed qꝛ caritas est deus. diligit deū deus. ⁊ accepta bilis ē hostia deo q̄ deus ē. Quid ergo oram⁹ fieri

acceptabilē que nō pōt displicere. Nā que accepta bilis est p se. displicet ꝓ offerēte. Pro offerēte respuit. q̄ q̄tum sua refert acceptat. Acceptat ꝓ sanctis. nō acceptat eād ꝓ ipiis. Pios adiuuat. ipios dānat. piis ꝓdest ad salutē. nocet ipiis ad dānationē (Ut nobis corpus ⁊ sanguis fiat dilectissimi filij tui dn̄i nr̄i iesu xp̄i) Posuerat genus in oib⁹ benedictā. subiūxit quattuor spēs. ascriptā. ratā. rōabilē. acceptabilēq;. sʒ hec oīa clausa erāt. min⁹ itelligebant. min⁹ placebāt. apuit hostiū. patefecit totū scʒ vt nobis fiat corpus ⁊ sāguis xp̄i. desinat eē panis ⁊ vinū. ⁊ fiat corp⁹ ⁊ sanguis xp̄i. tātū solū corpus xp̄i ⁊ sāguis ē. hostia in oib⁹ bn̄dicta. ascripta. rata. rōabilis. acceptabilisq;. vt nobis corpus ⁊ sāguis fiat. Signāter posuit nobis. i. catholice fidei cultoribus. Nobis. exclusit paganos. exclusit iudeos. exclusit hereticos. nobis coīcātib⁹. memoriam sctōꝝ venerātib⁹. Nō ē eñ locus veri sacrificij extra ecclesiā (Qui pridie q̈ pateret accepit panē in sctās ac venerabiles manus) Accepit panē adhuc panē nondū carnē (Et eleuatis oclīs in celū ad te deū patrē suū oīpotentē. tibi gratias agēs benedixit) Idest corpus suum fecit qui prius erat panis. benedictione factus est caro. mō caro. ante panis. O miraculū. frāgebatur iter digitos. sedēs incolumis inter discipulos (fregit) Erat integer et diuidebatur in partes. In manibus tenebat seipsum ⁊

de manib⁹ porrigebat se discipulis edēdū. Hoc significabat dauid qn̄ secundū aliam translationem coram achia rege. se ī suis manib⁹ ferebat. sic quotidie xp̄m in altari cōsumimus et permanet. manducamus. ⁊ viuit. atterimus dentib⁹. ⁊ integer est cōsumimus. manducamus. et atterimus. nō tantū specie sꝫ re. non solū forma. sed substancia vt miro mō cōsumatur permanens. atteratur incorruptus distribuat̄ indiuisus. Sicut post resurrectionē palpandū tribuit spūale corpus. cū simili ꝯtrarietate non sit palpabile quod est spūale. non sit spirituale quod est palpabile. In specie em̄ ⁊ sapore panis et vini. manducamus ⁊ bibimus ipaꝫ substāciam corporis ⁊ sanguīs xp̄i. sub eisdem qualitatibus. mutata substancia. nec sub figura ⁊ sapore substancie priorꝫ fctā sit v̓a substācia xp̄i carnis ⁊ sāguīs (Dedit discipl̓is suis dicēs. accipite ⁊ manducate ex h̓ oēs. Hoc ē em̄ corpus meū) Accepta bn̄dictiōe patet ꝙ panis factus sit corpus xp̄i. Non em̄ post benedictionē dixisset. Hoc est corpus meū. nisi ī benedictōe fieret suū corp⁹ (Simili modo postꝙ cenatū est. accipiens et hunc preclarū calicem) Si xp̄s cū acccepit calicem cene. dr̄ hunc accepisse. Unus ergo calix est. hic ⁊ ille. nisi em̄ vn⁹ sit. dici non pōt in illo hunc accepisse. Est ergo vn⁹ eciā quando in altari manib⁹ accipit̄ vt bn̄dicatur. ⁊ necdū sāguis est sed adhuc vinū propter vnitatem fidei et illius

cui scz ꝛ ĩ cuius honore fideliter offertur. Ea enim fide accipitꝰ quotidie benedicendũ vt mõ fiat quod tũc futurꝰ erat. Et qꝛ hec fides vna est ĩ tota ecclesia. ꝛ ille vnus cui tũc ꝛ mõ offertꝰ. ideo ꝛ calix cum accipitur eciã añ diuina verba vnꝰ est. sicut et oĩm ecclesiarum altare dꝛ vnũ. qꝛ in eo secũdum vnam fidem vnũ dominici corporis offertur quotidie sacrificiũ (Preclarum) Preclarum dicit calicem adhuc vini. vel ꝙ statĩ fiet preclarus quando sanguis erit. Sicut scriptũ est. Calix meꝰ ĩebriãs ꝙ preclarus ē. vel ad cõparationē eius quē obtulit melchisedech. ꝛ ceteroꝝ veteris testamẽti. vel ꝓpter preclarã eius maiestatē. cui offertur. Uñ ꝛ in sequentibus dꝛ. Offerimus ꝑclare maiestati tue (Calicem) Metaphorice. idest quod cõtinet ꝓ eo qđ continetꝰ idest vas ꝓ liquore vini ꝛ aque (In sctãs ac venerabiles manus. Item tibi grãs agẽs bñdixit) idest sãguinē suũ fecit (Dedit discipulis suis dicẽs. accipite ꝛ bibite ex eo oẽs. Hic est eñ calix sanguinis mei) Intrãsitiue dictũ est. ꝛ est alleoteta figura. casus ꝓ casu. Calix sanguĩs mei. ac si diceret. calix. s. sanguis meus. Similiter hic patet ꝙ bñdictiōe factus fuerit sanguis. Ad bñdictionem eñ ꝑmissam subdit. Hic est calix sanguĩs mei (Noui ꝛ eẗni testamẽti) Nouũ eñ euãgelij testamẽtũ ineternũ cõfirmauit sanguine mortis sue. Sic abraham oblatis ouibꝰ ꝛ bobus cũ abimelech ꝛ phitol ꝑncipe mili-

tie ꝑcussit quinq; oues ⁊ boues. ꝑcussit ĩ fedus. vt sanguine aĩalium ⁊ morte. fedus confirmaretur. ⁊ iacob fugiẽs in galaad. facto iuramẽto cũ au ũculo suo laban ĩmolauit victimas. vt sanguĩe victimaꝝ fedus iuramẽti confirmaret̃. Et moyses vt confir maret testamẽtũ quod accepit in syna victime san guinẽ aspsit ysopo ĩ totũ populũ et tabernaculum Nisi enim intercedente morte. testamentum non valet (Mysterium fidei) Pertinet enim ad fidem catholicã credere post benedictionẽ esse vinũ ⁊ sã= guinẽ. vt ĩfidelis sit qui hoc non crediderit. Itẽ dr̃ mysteriũ qd̃ sensib⁹ tegitur occultũ. sicut veritas sãguis ĩ sapore vini latet ⁊ ĩ specie. Calix ergo alta ris ẽ mysteriũ fidei q: sub figura ⁊ sapore vini occl̃ tus credit̃. verus sãguis est mysteriũ fidei. q: quod credit̃. sensibilib⁹ q̇busdã obtegit̃. Nã ver⁹ sãguis creditur. quod vinũ visu sentitur et gustu. est fidei mysterium. quia quod fides credit intus est occul= tũ. ĩtus ẽ verus sãguis vera fide. exterius ẽ falsũ vi nũ v̇a specie. mẽtit̃ vinũ ⁊ nõ ẽ. nõ apparet sãguis et c̃. sensus decipit̃ qualitate. certa tenet̃ fides rei v̇itate. Ideo q: sãguis dr̃ fidei mysteriũ. q: sãguinẽ fides credit ĩtus occultũ. Apertũ est qd̃ sentit̃. oc= cultũ est quod creditur. ⁊ sic quod occultũ est. fidei est. sicut quod patet sensui est. ergo sãguis ẽ myste riũ fidei siq̇dẽ occult⁹ ꝑtinet ad fidẽ (Qui ꝓ vobis et pro multis effundet̃ in remissionẽ peccatorum)

Pro vobis scz pñtib⁹. ꝓ multis. paganos ⁊ iudeos discernit. et falsos xp̄ianos (Hec quocienscūq₃ feceritis. ī mei memoriā facietis) Nā sine hac memoria nō cōficimus dn̄ici corporis sacramētum. tolle v̆ba xp̄i nō fiūt sacramēta xp̄i. Uis fieri corp⁹ xp̄i et sāguinē. appone xp̄i sermonē. facit sermo veritatis quod dicit. qꝛ ip̄e dixit ⁊ facta sunt. ipse mandauit et creata sūt. sine dubio sit īdurata q̄ xp̄i sermo dicit de creatura. Est em̄ oīpotēs sermo tuus o genitor. fit ergo sermōe xp̄i corpus ⁊ sāguis xp̄i. que quotiēs verbo potēti cōfecta sumimus. mortē dn̄i donec veniat memora⁹. ⁊ ne sub his mysteriis hec memoria fugiat a nobis. subiūgit (Unn̄ ⁊ memores dn̄e nos serui tui) i. qui secūdū gradus cleri acceptos officio hui⁹ sacrificij deseruim⁹. vel scd̄m solitarios. q̇ hoc in pñti ministramus (Sed et plebs tua sctā) Quod ꝓ veneratione huius sacrificij. hic est in pñti deuote collecta. vel secundū solitarios. In vnitate eccl̄ie fideliter vbiq₃ viuentes(Eiusdē xp̄i filij tui dn̄i dei nr̄i tā beate passionis. necnō ⁊ ab inferis resurrectiōis. s₃ ⁊ in celos gloriose ascēsionis offerim⁹ p̄clare maiestati tue de tuis donis) Donū est ad laudē. dādū eciā si nō der paratum donū est. qđ dari potest(Ac datis) Datū vero qđ in alterius possessionē est iā translatū. qđ de possibilitate iam ꝓdiit ad actū. qđ iam possidetur acceptū. Corpus g et sāguis xp̄i sūt dona a deo nobis parata. Data

sũt que vtiliter dari possũt. Dona sũt nostra. sed in celo collocata in xp̃o. Data vero qñ fiunt nobis de creatura panis ⁊ vini. Dato qñ sumimus in altari qñ reficimur inde spũaliter. Data ĩ celo. data in t̃ra Dona apud deũ in xp̃o. data sup̱ altare in sacramẽ to. Dona in celo nuda ⁊ aperta. data in altari tecta sensibilibus ⁊ occulta. tñ hic ⁊ ibi et eadem et vera (Hostiã purã) Antique veteris legis hostie de irra tiõabilib⁹ aĩalib⁹ carnales erant. squatorib⁹ spur= cicie carnalis. nidoribusq̃ plene. ⁊ dẽtiũ ꝯtritõe in feces et stercora cõuerse. Hec aũt hostia pura ẽ. q̃ꝛ q̃uis caro sit vera ⁊ sanguis tñ spũalis est. ⁊ incor= rupta. Diuidit̃ ⁊ cõsumi nõ potest. consumitur. et ĩcorrupta manet. teritur. frãgit̃. illesa et ĩtegra est Hec hostia caro est. ⁊ nõ carnalis. sꝫ incõtaminata lux. ⁊ ideo pura. Corpus ẽ ⁊ nõ corporale. sꝫ spũale lumen. ⁊ ideo pura. Pura mũdãs Pura purificãs Pura: q̃ꝛ dĩna purior luce corporea (Hostiã sãctã) Hostie veteres erant q̇dẽ sctẽ. sed nõ p̱ se sctẽ. sed q̃ꝛ typũ gerebãt huius hostie sancte. Jlle ĩperfecte erant: ⁊ ideo minus sctẽ. Jsta p̱fecta: et ideo plene sctã. Jlle dimittebant peccatũ vni⁹ populi. Jsta tol lit pctã tocius mũdi. Jlla erat tantũ remissio: ĩ hac aũt ẽ p̃ciũ plenũ: ⁊ p̱fecta remissio. Jlle ĩpetrabãt veniã debiti sine solutõe: hec reddit debitũ plẽa re cõpensatiõe. Jdeo hec plene et p̱fecte sancta. Jlle sctẽ. sꝫ minus: et imp̱fecte (Hostiam ĩmaculatam)

Idest sine macula culpe. vt pote ɔcepta ⁊ nata sine pctō. ⁊ deīde sine culpa vixit ī mūdo. ideo īmaculata. Nata qdē ē de hūana carne. sed sine ɔditiōe propagationis hūane. ideo īmaculata est. sine viro de sctā virgine ɔcepta. ideo īmaculata est. Concepta sine hūano ope. sola v̄tute diuina. ideo īmaculata Nō em̄ pōt iniciū habere culpabile opus qd̄ solus de⁹ fecit. ⁊ nō ali⁹. ideo īmaculata. Hoīs em̄ q̄ sine hūana administratiōe solo deo autore creatus ē. q̄uis de massa peccatrice. exordiū nō possum⁹ culpare. nisi deo velim⁹ p ctm̄ ascribere. ideo īmaculata causam de pura ab oī pctō virgine. creditur natus ideo īmaculata. Ex quo ei āgelica salutatōe audiuit gr̄a plēa credit̄ purificata fide. etiā reliquū vite custode spiritu sancto vixisse sine oī culpa. ab īmaculata ergo sūpta ē hec hostia. ideo et ipa īmaculata. Ex h̄ loco admonemur q̄ panis apposit⁹ altari debet eē cādidissimus. ⁊ in quo nullus possit īspici neuus. vt h̄ appareat in figura qd̄ predicat̄ in substātia. vt pura ⁊ īmaculata videatur exteri⁹ figura cuius sbā dr̄ interius pura. et īmaculata (Panem sanctū vite eterne) Cū panē audis. noli putare eē qui fuerit āte bn̄dictionē. ne decipiaris de mutata substātia propter eandē spēm. pri⁹ erat panis. modo n̄ ē panis. sed sola caro. sꝫ panē dixit quasi diceret cibum. sicut scriptū est. Ego sum panis viuus ⁊ panē angeloꝝ manducauit homo. quomodo panē

nota

vite eterne qui sumitur a multis ad dānatōēz hui⁹ panis virtus ē fides que operaꝛ per dilectōēz. Est enim panis mysteriū fidei. sicut de calice dictū est. Sūptus ergo sine fide non proficit. nā si hic panis est mysteriū fidei. i. occultū quod sola cernitur fide quid ꝓdest sine fide sumi quod sine fide nō cerniꝛ. oculum ꝑdidisti. quid ceco in archa ꝓsunt diuitie. quid ꝓdest diuitias hūane redēptiōis in te recondere quas nō vides ocl'o fidei perdito. Un̄ scriptū est. Qui mādūcat ꝛ bibit corpus dn̄i ꝛ sāguinē īdigne. iudiciū sibi mādūcat ꝛ bibit. Nam ille manducat indigne qui manducat sine fide. q̄ per dilectōēz operaꝛ. Est ergo hic panis vite eterne. nō his q̄dē qui tantū ore sumūt. sed his qui etiā mente. nō qui dente premit. sed qui tangit fide. Un̄ scriptum est. noli me tangere. nondū em̄ ascēdi ad patrē meum ac si diceret. his me maīb⁹ tāgere vis corporaliter noli sic. fidē tuā volo. fide me tāge. crede me ad patrē ascēdisse. i. me esse equalem patri (Et calicem salutis perpetue) Quod diximus de pane idē pōt dici de calice. ꝛ qō dictū est vite eterne. et salutis ꝑpetue. idē valet (Supra q̄ propitio ac sereno vultu respicē digneris et accepta habere. sicuti accepta habere dignat⁹ es mūera pueri tui iusti abel. et sacrificiū pr̄iarche nr̄i abrahe. et qō tibi obtulit summus sacerdos tu⁹ melchisedech sanctū sacrificiū īmaculatā hostiam) Finis respicit ad principiū. Su

pra que. i. sanctum sacrificiũ. imaculatam hostiam respicere digneris. et acceptã habere. ac si diceret. supra respicias. et accepta habeas. Ideo qr sanctũ sacrificiũ sũt et ĩmaculata hostia. vt qui de merito nr̃o diffidimus maiestate tãti sacrificij adiuuemur Cur oramus patrẽ propiciũ et serenum esse super hanc hostiã et eã acceptam habere. qua nichil habet acceptius. et quam semp propicius respicit: ac serenus. Inde eñ scriptum est. Hic est filius meus dilectus: in quo bene michi cõplacuit. ip̃m audite Sed ad offerẽtes hoc est referẽdũ vt qui p peccatis terrentur et de se diffidunt: hostiã acceptabilẽ sibi ptendant. et eius scuto se semper protegentes sub ea propiciũ patrẽ serenũq3 deposcãt. et ei se acceptos desiderẽt sub ea quã nequaq acceptabilẽ dubitẽt. vt q se pr̃i offerre non audẽt. ne malis irritẽt. Dilectũ filiũ pponẽt vt subeãt: et sub ei9 tutela curie pr̃is ĩtromittãt. Oram9 ergo vt acceptabilis hec hostia sit. placeatq3 p nobis vt cũ offerim9 qd placz: placeẽ nobis de9. Vñ et exẽpla sanctoꝝ adhibẽt abel iusti. pr̃iarche abrahe. sũmi sacerdotis melchisedech. vt sicut eoꝝ sacrificia deus acceptauit ppiciãdo: ita suscipiat hostiã hãc: nr̃i miserãdo Melchisedech sacerdos sũmus dr̃. qr ĩter sacerdotes illius tẽporis pcipuus habebaẽ (Supplices te rogam9 oĩps. iube hec pferri p man9 sctĩ angeli tui in sublĩe altare tuũ ĩ cõspectu dĩne maiestatis tue)

Sed h̄ mirū est. quomō oramus corpus et sanguinē xp̄i in conspectu dei pferri. cum scriptū sit. q2 xp̄s semp assistit vultui patris interpellās p nobis. et legimus q xp̄s ascēdens ad celos super oīa exaltat⁹ est. sedens ad dexterā pr̄is. Quomō ergo oramus perferri xp̄m vbi semp est: sed superius vultū pr̄is ppiciū et serenū fieri sup hostiā filij rogauim⁹. non q filio suo pr̄ possit eē seuerus. s3 vt sub occasione filij: pr̄is ppiciationi nos ingeramus vt pro amore filij misereat nr̄i. et quasi filiū paruipēdat si pro eo nos nō recipiat. ita et hic rogam⁹ pferri filiū q̄ semp est apō eū pro nobis: vt votū et deuotio nr̄a p filiū veniat ad patrē: et virtute tāti sacrificij vota nr̄a p ferāt an cōspectū dei: quasi filius ad patrē nō ascēdat: si deuotio nr̄a illuc nō pueniat. Tali rōe rogamus vt sicut xp̄s ante discipl'os a terra translatus est i celū et fact⁹ ē iuisibilis a cōspectu eo2 ipsis postea missurus spūs sctī donū: ita hec hostia ab altari terreno sup qō īmolatur: ad altare sublime ante cōspectū dei transferatur: vt inde oī bn̄dictiōe celesti et gr̄a ipleamur. et que visibiliter tractant i terra. inuisibiliter opetur in celo. Hic oblata. ibi accepta nō mutatiōe loci: vel tēporis accessu. vt ceptus ab hoc loco translatiōis motus: ad aliū postea pficiat locū. sed sub eodē loco qui panis erat fit xp̄i caro. nō transfert loco. vt de pane fiat caro. transfertur tamē ab altari ad celū. quia transfertur de pane ad

deū. sed qꝛ deus est vbiqꝫ. non fit loci mutatione vt coniungat deo de pane facta caro. transfert intus ad deū inuisibiliter. nec mouetur exterius ab altari visibiliter oblata in altari deuotiōe hoīm accepta in celo ꝓpiciatōe dei. Tunc enim a deo quasi acceptatur. qn̄ deus nobis propiciatur. ꝛ celestis benedictio nobis ab eo mittitur. sed xp̄us non eguit angeloꝝ auxilio quando sua virtute ascēdit in celum Quid ergo oramus hanc hostiam pferri p manus angeli an̄ conspectū dei cū angeloꝝ officia nō sint necessaria huic perlationi: Sed hoc qd̄ dictū ē q̄ i perlatione corporis ꝛ sāguinis xp̄i rogamus vota nr̄a perferri. Sūt enim angeli nobis deputati qui offerāt deo quotidie vota nostra. Vn̄ scriptum est. Qm̄ angeli eoꝝ semper vidēt faciem patris. Oramus itaqꝫ sub occasione xp̄i perferri vota nr̄a per manus āgeli. vt vota bona pferant boni āgeli sub p̄textu tāti sacrificij (Supplices te rogamꝰ oīps deꝰ) Supplicamus tibi. incuruamur ante te obnixius deprecamur. oñde oīpotentiam. extende manum tuā validā. vt que ꝓpitio ac sereno vultu respicis etiā ad īuisibilia ꝛ sublimia tua perferātur. et conspectui tue maiestatis admittas. Hic necessitas incuruatōis. Hic opus supplicatōis. Hic incūbit cōsūmatio tocius nostri laboris. vt hec hostia pferat in sublime altare tuū in cōspectu diuine maiestatis tue. Quid est hoc. quid est pferri hostiā in sublime

altare tuū. nisi ouē humeris pastoris imponi: Et quid ē ouis imposita humeris. nisi homo assūptus a v̄bo. ⁊ quid est sublimi⁹ verbo dei. quotidie assu=mit fidelis sibi verbū dei participatōe huius sacri=ficij. verbū igit̄ dei sublime altare est. ad quod ora=mus hostiam p̄ferri ī cōspectu dei. et per eam nos introduci. Cōspectus dei est verbū patris ī quo cō spicit oē quod facit. Nam omne quod agit pater in verbo eius est. nā qd̄ factum est in ipso vita erat. et in principio deus creauit celū et terram. i. in verbo et verbo dn̄i celi firmati sunt. Et oīa ī sapientia fe cisti. Quid rectius est conspectus dei q̄ sapientia sua. in qua cōspicit oē quod agit. Hostiam ergo p̄=ferri ī sublime altare in cōspectu dei q̄d ē. nisi obla tionem nr̄am cōiungi verbo. vniri deo. fieri deum et per eam nos a deo assumi. ⁊ vota nr̄a acceptari. (Ut quotquot ex hac altaris p̄ticipatōe sacrosanc tum filij tui corpus ⁊ sāguinē sūpserimus. oī bene=dictōe celesti ⁊ gratia repleamur. Per eūdē dn̄m) Habet eccl'ia ī terra altare visibile. apd̄ deū ī celo hostia quā in altari deo offerimus. Deo cōiūgitur vt sit deus. In hoc sacrificio coniūgunt̄ terrena ce lestib⁹. creatura deo. Cū de hoc altari sumim⁹ cre=aturā accipimus de sublimi deū. Cum hic corpus et sanguinē xp̄i sumimus. de celo deū accipimus. in quo oī benedictione celesti. et gratia replemur. Sumimus hic visibiliter corpus et sanguinem xp̄i

sumimus īuisibiliter de celo quo plata sūt benedictionē ꝛ grām dei. Sumimus inꝗ bn̄dictionem et gratiam. Siquidem digne sumimus xp̄i corpus et sanguinē. Nam qui indigne sumit: ore q̄dem sumit et dēte terit corporaliter. sꝫ nichil proficit spiritualiter. immo qui corpus et sanguinem dn̄i accipit indigne: iudiciū sibi manducat et bibit. Ideoqꝫ rogamus vt quotquot ex hac altaris parti. scꝫ corpus et sanguinem sumpsimus. inde quo plata sūt om̄i benedictione et grā repleamur. Hac tercia periodo quā in cōfectione corporis et sanguinis xp̄i sudaui hucusqꝫ finita. sumit exordiū hinc quarta. q̄ confecto corpore ꝛ sanguine xp̄i: redit ad rogandum ꝓ viuis et mortuis: fidentior exaud ri patrocinio sacrificij (Memēto dn̄e famuloꝝ famularūqꝫ tuarū qui nos p̄cesserunt cū signo fidei ꝛ dormiūt in sōno pacis) Hic solet fieri mēoria amicoꝝ ꝛ familiariū defunctorum (Ipsi s et oībus dn̄e in xp̄o quiescentibus locum refrigerij. lucis et pacis vt indulgeas deprecamur. Per eūdem xp̄m dn̄m nostrū amen) Ipsis quoꝝ memoriam egimus: ꝛ postea reliquis oībus īdulge. scꝫ qui officium huius sacrificij celebramus presentes. vel scōm solitarios qui in corpore ecclesie per totum orbē terraꝝ fideliter tibi seruim⁹ (Nobis quoqꝫ pctōrib⁹ famulis tuis de multitudine miserationū tuarū sperantibus partē aliquam et societatē donare digneris cū sanctis tuis

aplis z martyribus. cum Johanne. stephano. mathia. barnaba. ignatio. alexandro. marcellino. petro. felicitate. perpetua. agatha. lucia. agnete. cecilia. anastasia. et cũ oĩbꝰ sctis tuis ĩtra quoꝝ nos cõsorciũ non estimator meriti. sed venie quesumus largitor admitte. Per xp̃m dñm nostrum. amen) Totũ hũc textũ nescio facere vbis aliis planiorẽ. (Per quẽ hec omnia domine semper bona creas) Per quẽ dictũ est relatiue. ad hoc qđ dixerat. Per xp̃m dominũ nostrum. Sed mirum est ꝙ dixit pluraliter hec oĩa bona. cum corpus z sanguis xp̃i nõ sint nisi vnum. sed in vno xp̃i corpore sũt multe forme vt vna sit substancia z figure multe. Quot enĩ apponũtur panes: tot manẽt figure substanciarũ pluralitate conuersa in vnũ corpus xp̃i: vt visibiliter appareat pluralitas vbi est ĩuisibiliter substancie vnitas. z vnũ indiuiduũ in substancia vbi multiplex est ĩ figura. Apponũt panes figura plurales. et substãcia fit corpꝰ xp̃i. manet pluralitas figurarum cessat substanciarũ pluralitas. Est vnum indiuiduũ: apparẽt plura. Proĩde modo sicut ẽ modo sicut apparet de corpore xp̃i loquimur. sepe dicimꝰ in distributione dñici corporis. hostias multas expendimus. vel in pluribus hostiis multos vno xp̃i corpore reficimꝰ: ĩ vno versiculo mõstrantes z eorum que apparẽt pluralitatẽ. z ipsius substãcie inuisibilis vnitatem. Cũ hostias plures et vnũ dici=

mus corpus. sʒ et in hoc loco dicimus hec oīa bona
oēs scʒ hostias quas in toto orbe immolat ecclesia
que q̇dē si sensibiles intueris qualitates īfinite sūt
nūero. Si substantia sanguis ē vnus. ⁊ vna caro q̄
semꝑ a deo creantur. qꝛ que semel verbi sui corpus
creauit de v̉gine. quotidie de pane creat ei⁹ carnē
et de vino sāguinē (Sanctificas) Sanctificat quo
tidie orōne sacerdotis et coopatione spirit⁹ sancti.
(Uiuificas) Quotidie viuificat corpori īaīato pri⁹
dans vitam. Uñ et prius dicebatur rōnabilis hec
hostia (Benedicis) Quotidie benedicit scōm ꝙ su-
perius precabamur. eam ī oībus fieri benedictā et
quattuor subiūgimus spēs bñdictiōis (Et prestas
nobis) Quotidie p̄stat nobis corp⁹ filij sui. qꝛ qδ ē
apδ patrē ī sublimi. quotidie p̄stat nobis ī altari. ⁊
qδ apδ eū donū ē ī celo. apud hoīes datū ē in terra
datꝛ hoīb⁹ ī figura panis. qδ ī celo ⁊ ī terra ꝯsistit in
v̉a sbā carnis (ꝑ ip̄m. ⁊ cū ip̄o. ⁊ in ip̄o ē tibi deo pr̄i
oīpotēti oīs honor ⁊ gl̄ia ī vnitate sp̄s scī de⁹ ꝑ oīa)
Per quē pater de pane carnē creat. scīficat. viuifi
cat. bñdicit ⁊ p̄stat. Per eūdē ip̄m filiū ē deo pr̄i cū
sp̄ū scō oīs honor ⁊ gl̄a. Est honor ⁊ gl̄ia pr̄i ꝑ filiū
sicut scriptū est. Pr̄ manifestaui nomē tuū hoībus
quos dedisti michi. ⁊ pr̄ clarifica filiū tuū. vt filius
tuus clarificet te. hʒ eciam gloriam ⁊ honorē pater
cū filio cū quo indiuisam hʒ potentiā ⁊ diuinitatē.
Nā cū quo habet omnia. cū ip̄o habet et honorem

et gloriã. habet etiã in ipso honorẽ ⁊ gloriã pater in quo est. Nã scriptũ est. Pater ĩ me est. ⁊ ego in p̄re q͛ pater in me. Ideo quicquid habet pater. habꝫ in filio. Nõ eñ habere potest nisi ĩ ipso in quo ẽ (Oremus p̄ceptis salutaribꝰ moniti) Cohortatur orare subdens causam. q͛ sumus inde p̄cepto salutari admoniti. Lege euãgeliũ et inuenies p̄ceptũ cur hãc solã orõem p̄cedit adhortatio. cũ plures in hoc canone faciamus. et ad nullã hortati sumꝰ. q͛ ille sũt inferiores et hũana rõe cõposite. hec perfecta hec a solo dño formata. vñ seq̃tur (Et diuina ĩstitutiõe formati) Sicut euãgeliũ narrat dñm rogabãt apl'i doce nos orare. ⁊ dñs ĩformauit eos huius orõis institutõe (Audemus dicere) Audacia videref ⁊ presũptio hoĩes diuĩa. ⁊ ĩfirmos ꝑfecto ꝓponere nisi essemꝰ fo[r]tati diuina institutõe. Audemꝰ ergo obediẽcia nõ audacia. Audẽtes obediẽcia laudãdi sũt audẽtes audacia rei sũt. Ausus obediẽcie bonꝰ ausus sup̄bie malus. ⁊ sicut orãdi cã subiũcta est. q͛ p̄ceptũ est. ideo audẽdi cã precessit. q͛ inde sumus a deo formati. dicẽtes. Oremus. q͛ inde sumus p̄ceptis salutaribus moniti. et audemꝰ dicere. q͛ ĩde sumus diuina ĩstitutiõe formati. Nã inde oramꝰ. quia inde p̄ceptũ accipimus. et ideo audemus. quia nos pauidos ad hoc deꝰ animauit. dedit p̄ceptũ orandi ad salutẽ. dedit fiduciam audẽdi propter timorem (Pater noster qui es in celis) Dñicã orõem non ex

pono: quia multos patres exposuisse reperio. nec oportet hic ponere: quod multis in locis promptū est inuenire (Amen. libera nos quesumus domine ab omnibus malis: preteritis presentibus ⁊ futuris. et intercedente beata et gloriosa semperqꝫ virgine maria. et beatis apostolis tuis petro et paulo atqꝫ andrea cum omnibus sanctis. da ꝓpicius pacem in diebus nostris. vt ope misericordie tue adiuti et a peccato simus liberi: et ab omni perturbatione securi. Per dominum nostrum iesum xp̄m filium tuum qui tecum viuit ⁊ regnat in vnitate spiritussancti deus per omnia secula seculoꝝ. Amen. Pax domini sit semper vobiscum. Et cum spiritu tuo. Agnus dei qui tollis peccata mundi miserere nobis) Facta confirmatione dominice orationis dicendo amen. tocius textus qui sequitur pro venia peccatorum orat et pro pace. sumpto principio suo de fine dominice orationis que orat contra peccata dicendo. Sed libera nos a malo. Inde sequēs textus incipit pro peccatis: dicendo (Libera nos quesumus domine ab omnibus malis) Inde sequitur pro pace (Da propicius pacem in diebus nostris) Inde ꝓ peccatis nr̄is (Ut a peccato simus liberi) Inde pro pace (et ab omni perturbatione securi) Iterum sequit̄ ꝓ pace (Pax dn̄i sit semꝑ vobiscū) Unde pro peccatis bis iteratur. Agnus dei qui tollis peccata mundi miserere nobis. Inde pro pace.

(Dona nobis pacem) Et sic finis et consummatio sacrificij fit de pace: vt maneamus in pace. Unde et in consummatione sacrificij osculum pacis sumimus. quo et nostrum in sacrificio assensum participatione offerimus et q̄ debeamus in pace manere significamus.

Sacri canonis misse expositio a magistro Odone Cameracensi episcopo edita finit feliciter. Utilis admodū viris ecclesiasticis. Jmpressaq; Parisius Jn Campo Gaillardi per Magistrum Guidonem Mercatorē Anno dñi. 1496. Die. iiij. Mensis Januarij.

nutrit et prodest ei plus quam ante missam est ad corpus.
Augustinus
Ferunt quod qui audit missam cum sed peccator . . . abbreviarus tua vita
Jo. de sco
Si contigerit mulierem parere die illa qua audierit missam:
absque dolore magno pariet. Lucas evangelista
Si contigerit hominem mori eodem die illa qua audierit missam
dicitur divina eius . . . gloria obtinet. Augustinus
Quot passus quos facit homo eundo ad ecclesiam pro missa audienda
enumerat angelus sanctus et reddet deus sibi. Gregorius
Si quis semel missam audierit illo die morte subita non morietur
Jeronimus
Absque illo dubio debet una missa quae juste petitur vel magis
et melius quam petamus

nutrit et prodest tibi plus quam ante missam cibus ad corpus.
Aug.
Item quod homo audit missam tantum non senescit . nec abbreviatur
tua vita
Jo. Chr.
Si gravida mulier pariat die illa qua audierit missam:
absque dolore magno pariet. Lucas evangelista:
Si contigit homini mori subito die illa qua audierit missam
dicitur dum erat communicatus obtinet. Aug. ubi supra
Omnes passus quos facit homo eundo ad ecclesiam pro missa audienda
enumerat angelus sanctus et reddet deus sibi. Gregorius
Si quis semel missam audierit illo die morte subitanea non morietur
Jeronimus
Absque illo dubio dabit deus de sua missa quod juste petimus vel magis
et melius quam petamus

Jesus. Gregorius

Circa isto verbo Ezechielis xl. capitulo ... Et in manu viri calamus mensure sex cubitorum et palmo.

Activa vita signatur per sex cubitos, contemplativa vero per palmum. Quia illud opus perfectionis attingit, ista vero vix in ore tendimus, vix parum ad attingere valemus.

Activa enim vita est panem esurienti tribuere, verbo sapientie nescientem docere, errantem corrigere, ad humilitatis viam superbientem proximum revocare, infirmantis curam gerere, que singulis quibusque expediunt dispensare, et commissis nobis qualiter subsistere valeant providere.

Fr. Nicolaus de Blaeyn ordinis fratrum heremitarum sancti Augustini fecit hunc librum fieri, quem custodiunt et custodiet si placeat. Illi qui si eum perdiderit invenerit et ei reddere propter deum voluerit // ... ad ... quod ... vita ... //

Contemplativa vita est caritatem quidem dei et proximi tota mente retinere, sed ab exteriori actione quiescere, soli desiderio conditoris inherere, ut nihil iam agere libeat, sed calcatis curis omnibus ad videndam faciem sui creatoris animus inardescat, ita ut iam noverit carnis corruptibilis pondus cum merore portare, totisque desideriis appetere illis hymnidicis angelorum choris interesse, admisceri celestibus civibus, de eterna in conspectu dei incorruptione gaudere.

